BETÆNKNING

Afgivet af Familie- og Sundhedsudvalget

vedrørende

EM2026/260: Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at udarbejde en redegørelse om, hvordan ældres retssikkerhed, pleje og værdighed kan styrkes. I redegørelsen skal der indgå en vurdering af de økonomiske konsekvenser ved de konkrete forslag til forbedringer. Redegørelsen skal omdeles til Inatsisartut inden FM 2027.

Fremsat af medlem af Inatsisartut Margrethe Thårup Andersen, Demokraatit

Og

EM2026/428: Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges senest til FM 2028 at gennemføre en analyse af pensionsalderen i Grønland og på den baggrund fremlægge forslag til en grønlandsk model for fastsættelse og fremtidig regulering af pensionsalderen

Fremsat af medlem af Inatsisartut, Isak Johannesen, Naleraq

Afgivet til forslagets 2. behandling

Udvalget har under behandlingen bestået af:

Medlem af Inatsisartut Pipaluk Olsen, Demokraatit, formand
Medlem af Inatsisartut Aki-Matilda Høegh-Dam, Naleraq, næstformand
Medlem af Inatsisartut Bo Martinsen, Demokraatit
Medlem af Inatsisartut Paarma Lund Kreutzmann, Inuit Ataqatigiit
Medlem af Inatsisartut Bentiaraq Ottosen, Atassut

Udvalget har efter 1. behandlingen 22. oktober under EM2026 gennemgået forslaget.

Forslagets indhold og formål

Punkt 260 og 428 vedrører et ønske om forbedring af ældreområdet og fastsættelse af pensionsalderen. Fælles for punkterne er, at et ønske om at håndtere en aldrende befolkning og sikre et bæredygtigt og værdigt ældreliv i fremtiden. Punkterne behandles derfor samlet.

EM2026/260
EM2026/428
J.nr.: 01.38.01.03-00219
J.nr.: 01.25.01/26EM-LABU-00260
J.nr.: 01.25.01/26EM-LABU-00428

EM2026/260:
Formålet med forslaget er, at der udarbejdes en redegørelse om, hvordan ældres forhold, herunder retssikkerhed, pleje og værdighed, kan styrkes. Redegørelsen skal endvidere beskrive de økonomiske og administrative konsekvenser ved potentiel indførsel af de konkrete forbedringsforslag.

EM2026/428:
Formålet med forslaget er, at der gennemføres en analyse af pensionsalderen i Grønland, der skal danne baggrund for en fremlæggelse af en grønlandsk model for fastsættelse og fremtidig regulering af pensionsalderen. Forslagsstiller ønsker, at en fremtidig regulering af pensionsalderen bygger på den forventede levetid, arbejdsmarkedets sammensætning, befolkningens sundhedstilstand samt de samfundsøkonomiske konsekvenser.

Førstebehandling af forslaget i Inatsisartut
Under førstebehandling i salen var der generelt stor opbakning til begge forslag. Samtlige partier understregede emnernes vigtighed. Dette gjorde partierne blandt andet med henvisning til den demografiske udfordring, som Grønland står over for, og som både har betydning for muligheden for at styrke ældres forhold og fastsættelse af pensionsalderen.

EM2026/260:
Alle partier var enige om, at de ældres forhold bør forbedres. Enkelte partier understregede dog, at der frem for nye redegørelser er et behov for politisk handling på baggrund af allerede eksisterende strategier, såsom de 10 initiativforslag, der er beskrevet i "Et god ældreliv – Råderum, velfærd og styrkelse af fremtiden"[1].

EM2026/428:
Flere ordførere efterspurgte større fleksibilitet i forhold til pensionsalderen, således det bliver muligt at gå tidligere pension, mens det samtidig bør kunne betale sig at fortsætte i arbejde efter man fylder 67 år – særligt fordi Grønland mangler arbejdskraft.
Debatten gik desuden på, at pensionsalderen bør fastsættes ud fra grønlandske forhold frem for at følge den danske pensionsalder. Et af argumenterne herfor var forskellen i den gennemsnitlige levetid mellem Grønland og Danmark.

[1] Naalakkersuisuts ældrestrategi

Naalakkersuisut fremsatte følgende ændringsforslag til punkterne ved 1. behandling:

Naalakkersuisuts ændringsforslag til punkt 260:
"Naalakkersuisut pålægges at sikre, at ældres retssikkerhed, pleje og værdighed styrkes i den kommende ældrelov."

Naalakkersuisuts ændringsforslag til punkt 428:
"Naalakkersuisut pålægges at sikre, at pensionsalderen analyseres som led i arbejdet med en pensionsreform, og at Inatsisartut på den baggrund forelægges forslag til en grønlandsk model for fastsættelse og fremtidig regulering af pensionsalderen."

Et flertal af partierne tilkendegav sin støtte til begge Naalakkersuisuts ændringsforslag. Forslaget blev henvist til videre behandling i Familie- og Sundhedsudvalget.

Forslagets økonomiske konsekvenser
Det fremgår af § 33, stk. 1, i Inatsisartuts forretningsorden, at de økonomiske og administrative konsekvenser ved realiseringen af beslutningsforslag skal beskrives i forslagets begrundelse.

Udvalget har noteret sig, at forslagene i overensstemmelse hermed angiver de økonomiske konsekvenser ved forslagenes realisering:

EM2026/260:
Det er angivet, at forslaget forventes at svare til under 1 årsværk for en AC-fuldmægtig, svarende til under 500.000 kr. til udarbejdelse af en redegørelse.

Udvalget noterer sig ligeledes, at Naalakkersuisut i sit svarnotat angiver, at en vedtagelse af Naalakkersuisuts ændringsforslag til pkt. 260 vil medføre, at eventuelle økonomiske konsekvenser først belyses i forbindelse med fremsættelse af den kommende ældrelov.

EM2026/428:
For denne forslag er det angivet, at udarbejdelsen af den samlede analyse er anslået til ca. 750.000 kr. svarende til ca. 1,5 årsværk for en AC-fuldmægtig.
Det angivne forventes at dække dataindsamling, tværgående analyse, vurdering af arbejdsmarkeds- og sundhedsforhold samt beregning af de økonomiske konsekvenser ved de forskellige modeller. Eventuelle konsekvenser af senere konkrete forslag til forbedringer eller indførsel af modeller skal belyses særskilt.

Udvalget noterer sig, at en vedtagelse af Naalakkersuisuts ændringsforslaget til pkt. 428 vil betyde, at de økonomiske konsekvenser herfor allerede er finansieret gennem i ekspertgruppens arbejde.

Udvalgets bemærkninger til forslaget

EM2026/260:

Udvalget bemærker, at forslaget henviser til kritisable forhold, der er blevet frembragt af ældretalsmandens beretning for 2025. Udvalget finder sådanne udtalelser særligt væsentlige eftersom Grønland fortsat ikke har én samlet ældrelov. Udvalget bemærker dog, at Naalakkersuisut i sit svarnotat oplyser, at et forslag til ældrelov forventes præsenteres ved Inatsisartuts forårssamling 2027.

Ligeledes bemærker udvalget, at den demografiske udvikling med et stigende antal ældre, vil medføre et yderligere ressource- og kompetencemæssigt pres på ældreområdet. Dette betyder også, at ældrepleje, inklusiv pleje i sundhedsvæsenet, fortsat vil være et voksende behov. Derfor er forbedring af vilkårene for ældre vigtige. Udvalget finder det derfor positivt, at der arbejdes på en ældrelov, som fokuserer på styrkelse af ældres behov og rettigheder.

EM2026/428:

Udvalget bemærker, at forslaget ikke på forhånd lægger op til, om den generelle pensionsalder skal sænkes, hæves eller fastholdes. Forslagsstiller ønsker alene et fagligt og dokumenteret grundlag for Inatsisartuts fremtidige stillingtagen. Udvalget finder det relevant, at en sådan analyse tager højde for grønlandske forhold, herunder regionale forskelle i levetid og sundhedstilstand samt konsekvenserne for borgere med langvarigt fysisk eller psykisk belastende arbejde.

Udvalget bemærker dog, at Naalakkersuisut i januar 2026 nedsatte en ekspertgruppe, hvis formål er at komme med anbefalinger til en pensionsreform[2]. Ekspertgruppen udkom i august 2026 med et debatoplæg om fremtidens pensionssystem, der imødekommer en række af de punkter, der præsenteres i beslutningsforslagets begrundelse[3]. Udvalget ønsker ligeledes at gøre opmærksom på, at Inatsisartut fornyeligt behandlede et punkt om alderspension (EM2025/94-FM2026/94), som resulterede i, at ekspertgruppen pålægges til at komme med en undersøgelse om, hvorvidt alderspensionens aftrapningsgrænse kan justeres[4].

Slutteligt bemærker udvalget, at Naalakkersuisut i sit svarnotat forpligter sig til at udarbejde en særskilt analyse af pensionsalderen senest til FM2028, såfremt ekspertgruppen mod forventning

[2] Naalakkersuisut om ekspertgruppen til pensionsreforms midtvejsrapport - naalakkersuisut.gl
[3] midtvejsrapport_trygalderdom_dk.pdf
[4] pkt94_fm2026_em25_bf33_alderspension_bet_2beh_da.pdf

ikke medtager dette i deres analyser.

Udvalgets indstillinger

Til EM2026/260:

- Et flertal i udvalget bestående af Demokraatit, Inuit Ataqatigiit og Atassut indstiller Naalakkersuisuts ændringsforslag til vedtagelse.

- Naleraq fremkommer med følgende mindretalsudtalelse:

  ”Naleraq finder det afgørende, at den kommende ældrelov ikke blot bliver endnu en plan, men fører til konkrete forbedringer af ældres retssikkerhed, pleje og værdighed.

  Naleraq forventer, at forslaget til ældreloven som lovet af Naalakkersuisut fremlægges ved FM2027, og at der sikres økonomisk grundlag for gennemførelsen af de konkrete tiltag.”

Til EM2026/428:

- Et flertal i udvalget bestående af Demokraatit, Inuit Ataqatigiit og Atassut indstiller Naalakkersuisuts ændringsforslag til vedtagelse.

- Naleraq fremkommer med følgende mindretalsudtalelse:

  ”Et mindretal i udvalget bestående af Naleraq indstiller det oprindelige forslag til vedtagelse.”

Med disse bemærkninger, og med den i betænkningen anførte forståelse, skal udvalget overgive forslaget til 2. behandling.

Pipaluk Olsen
Formand

Aki-Matilda Høegh-Dam
Næstformand

Bo Martinsen

Paarma Lund Kreutzmann

Bentiaraq Ottosen

EM2026/260
EM2026/428
J.nr.: 01.38.01.03-00219
J.nr.: 01.25.01/26EM-LABU-00260
J.nr.: 01.25.01/26EM-LABU-00428